

BÖLÜM 5

KRONİK HASTALIĞI OLAN KADINLARDA POSTPARTUM BAKIM

Nurten TERKEŞ¹

GİRİŞ

Postpartum dönem diğer adıyla doğum sonrası dönem, lohusalık, fetüs, plasenta ve eklerinin doğumuyla başlayan, anne, bebek ve aile için fiziksel ve psikososyal değişikliklerin meydana geldiği ve uzun vadeli sağlıklı yaşamın sürdürülebilmesinde önemli olan bir dönem olarak belirtilmektedir. Postpartum dönemde olan kadınlara puerpera ya da lohusa tanımı kullanılmaktadır. Doğum sonrası ilk altı haftayı içeren bu dönemde yaşanan fizyolojik, psikolojik değişiklikler, maternal-neonatal mortalite ve morbiditenin en sık görüldüğü dönem olduğu için anne ve yenidoğan sağlığında önemli bir yeri kapsamaktadır.

Doğum sonrası süreçte oluşan anne kayıplarının yarıya yakınının ilk 24 saatte, yarıdan fazlasının ilk bir haftada meydana geldiği belirtilmektedir. Anne kayıplarının yaşandığı zaman diliminin incelendiği bir çalışmada, anne kayıplarının yaklaşık %25'inin antepartum dönemde, diğer bir çeyreğinin intrapartum ve doğumdan 24 saate kadarki süre olan akut postpartum dönemlerinde, üçte birinin postpartum dönemin 24. saati ile 42. günleri arasında ve %12'sinin doğumu izleyen 43. gün ile bir yıllık zamanı içeren geç postpartum dönemde ortaya çıktığı görülmektedir. Bu bulgular ışığında anne ve yenidoğan sağlığının geliştirilmesi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği AD., nterkes@mehmetakif.edu.tr

SONUÇ

Postpartum dönem, yaşanabilecek riskleri ve lohusanın en çok bakıma gereksinim duyduğu dönem olmasından dolayı çok dikkat edilmesi gereken, bir o kadar da göz ardı edilen bir dönem olarak görülmektedir. Sağlıklı gebeler için bile postpartum bakım ciddi dikkat ve izlem gerektiren bir süreçken, kronik hastalığa sahip olan gebelerin postpartum bakımında daha fazla dikkat edilmesi gerekmektedir. Literatür taraması ışında sağlıklı bir gebenin postpartum bakımına ilişkin çokça kaynak bulunmasına karşın kronik hastalığa sahip bireyin postpartum bakımına ilişkin kaynaklar çok sınırlıdır. Bu bağlamda bu alana özgü yeni çalışmaların ve bakım rehberlerinin oluşturulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akan N. Renal tranplantasyon sonrası gebeliklerde tedavi ve hemşirelik bakımı: Bir vaka. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2003;6(3):29-37.
2. Aksu H, Yurtsev E. Gebelik, diyabet ve hemşirelik bakımı. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2009; 16(3): 50-58.
3. American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG). ACOG committee opinion No. 736: Optimizing postpartum care. *Obstet Gynecol*. 2018;131(5):e140-e150.
4. Ayçiçek S, Akkaya S, Ede H, Polat C, Gül T. Kalp hastalıkları olan gebelerin değerlendirilmesi: Bir üniversite hastanesinin üç yıllık deneyimi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*. 2018;71(3):194-199.
5. Balint OH, Siu SC, Mason J, et al. Cardiac outcomes after pregnancy in women with congenital heart disease. *Heart*. 2010; 96(20): 1656-1661.
6. Barimani M, Vikström A. successful early postpartum support linked to management, informational, and relational continuity. *Midwifery*. 2015;31(8):811-7.
7. Bay F, Özerdoğan N. Doğum sonrası bakım ve ev ziyaretlerinin önemi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020; 4(1): 77-90.
8. Bekmezci H, Hamlacı Y, Özerdoğan N. Postpartum care based on The Meleis' Transition Theory. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2016;5(4):101-106.
9. Benahmed N, San Miguel L, Devos C, Fairon N, Christiaens W. Vaginal delivery: how does early hospital discharge affect mother and child outcomes? A systematic literature review. *BMC Pregnancy and Childbirth*. 2017; 17(1): 1-14.
10. Capula C, Chiefari E, Vero A, Foti DP, Brunetti A, Vero R. Prevalence and predictors of postpartum glucose intolerance in Italian women with gestational diabetes mellitus. *Diabetes Research and Clinical Practice*. 2014;105(2):223-230.
11. Chang Y, Chen X, Cui H, Zhang Z, Cheng L. Follow-up of postpartum women with gestational diabetes mellitus (GDM). *Diabetes Research and Clinical Practice*. 2014;106(2):236-240.

12. Dişli D, Kaydırak MM. Kanıt temelli yaklaşım perspektifinde postpartum bakımın optimizasyonu. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2021;6(2):143-151.
13. Duman M, Taşhan ST, Serin EK. Kronik hastalığı olan kadınların üreme sağlığı davranışlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2019; 6(2): 83-91.
14. Greutmann M, Pieper PG. Pregnancy in women with congenital heart disease. *European Heart Journal*. 2015; 36(37): 2491-2499.
15. Güneri SE. Postpartum erken dönem kanıta dayalı uygulamalar. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2015; 4(3): 482-496.
16. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Nüfus ve Sağlık Araştırması 2018 [Internet]. http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNS_A_2018_anarapor.pdf (Erişim: 10.02.2022).
17. Jana N, Barik S, Arora N, Singh AK. Tuberculosis in pregnancy: The challenges for south asian countries. *Obstet. Gynaecol*. 2010; 38(9): 1125-1136.
18. Kaptan G. Ebeler ve hemşireler için gebelikte iç hastalıkları. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi; 2012.
19. Kassebaum NJ, Bertozzi-Villa A, Coggeshall MS et al. Global, regional, and national levels and causes of maternal mortality during 1990–2013: A systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2013. *The Lancet*. 2014; 384(9947): 980-1004.
20. Lawn JE, Blencowe H, Oza S, et al. Every newborn: Progress, priorities, and potential beyond survival. *The Lancet*. 2014; 384 (1), 89-205.
21. Naohiro Y et al. Schedules for Home Visits in the Early Postpartum Period. *Cochrane Database Syst Rev Sched* 2017;(8).
22. Özcan H, Oskay Ü. Gebelikte fazla görülen solunum sistem hastalıkları ve bakımı. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2014; 30(3): 80-91.
23. Şahin NE, Aslan F, Emiroğlu ON. Aile içi şiddetin önlenmesi için bir model önerisi : halk sağlığı hemşiresinin ev ziyareti ile aile izlemi. *HUHEMFAD-JOHUFON*. 2018;5(3):247–59.
24. Şirin A. Gebelikte diyabet ve bakım. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 2005; 21 (2): 77-88.
25. Türkmen H, Yalnız H, Karaca Saydam B. Gebelikte diyabetes mellitus ve ebelik bakımı. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*. 2015; 12879 (2): 11-25.
26. United Nations Children's Fund. Estimates developed by the UN interagency group for child mortality estimation (UN Igmelevels & Trends in Child Mortality. http://www.childmortality.org/2017/files_v21/download/IGM_E%20report%202017%20child%20mortality%20final.pdf (Erişim: 10.02.2022).
27. World Health Organization (WHO). Recommendations on postnatal care of the mother and newborn. 29.12.2018, http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/97603/1/9789241506_649_eng.pdf (Erişim: 10.02.2022).
28. World Health Organization. Maternal mortality. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs348/en/> (Erişim: 10.02.2022).
29. Zeren F, Gürsoy E. Anne ve yenidoğan için dünya sağlık örgütü postpartum bakım önerileri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018; 7(4): 95-102.